

ERANSKIN II

JAKINTZA ARLO BAKOITZEKO BEREZITASUNAK

Etapako helburuen erreferentzia kontuan hartu beharko da maila bakoitzean konpetentzien aurrerapenerako funtsezko edo ezinbesteko ikaskuntza mota definitzeko. Ikaskuntza horiek egiaztatzeko, ikastetxeari egokiak iruditzen zaizkion ebaluazio-irizpideak eta -adierazleak, eta ebaluazio-prozedurak eta -tresnak hartu beharko ditu kontuan.

Hizkuntza-komunikaziorako konpetentziari eta hizkuntza arloari dagokionez, Lehen Hezkuntzan, hizkuntza bakoitzeko ahozko testuak eta testu idatziak erabiliko dira. Etapa honetan, irakurketaren eta idazketaren ikaskuntzan eta garapenean ahalegin berezia egin behar da, baita irakurketa-prozesua pixkanaka sendotzeko ere; hortaz, irakurtzeko ohitura eta egindako irakurketen jarraipena bereziki landuko dira. Testuinguratutako egoeretan sortutako galderek eta horiei emandako erantzunek komunikazio gaitasuna lantzeko eta baloratzeko balioko dute.

Hortaz, ahozko testuek eta testu idatziek komunikazio gaitasuna egiaztatzeko balioko dute: ikasleek hizkuntza erabili egingo dute koherentziaz, kohesioz eta hizkuntzaren arauak baliatuz. Hartara, askotariko testuak sortuko dituzte ahoz nahiz idatziz (narrazioak, azalpenak, laburpen idatziak, testuen ulermenari lotutako galderen erantzunak...)

Bigarren Hezkuntzan, hizkuntza bakoitzean ahozko testuak, testu idatziak eta ikus-entzunezkoak erabiliko dira. Etapa honetan ere, testuinguratutako egoerei eta planteatuko diren gaien inguruko galderei erantzuteak aukera emango du, besteak beste, ikasleen ekoizpenen bidez komunikazio estrategiak baliatzeko, informazioa bilatzeko eta kudeatzeko, ikaskuntza-prozesuei buruz gogoeta egiteko, jarrera kritikoa sustatzeko eta baita irakaskuntza-erlazio ez-presentzian errespetuzko eta lankidetzarako jarrera erakusteko ere. Horiek guztiak ebaluazioan kontuan hartzeko alderdiak dira.

Hortaz, ahozko testuek eta testu idatziek komunikazio gaitasuna egiaztatzeko balioko dute: ikasleek hizkuntza erabili egingo dute komunikazio egoerara egokituta, koherentziaz, kohesioz eta hizkuntzaren arauak baliatuz. Hartara, askotariko testuak ulertu (literatura ere barne) eta sortu behar dituzte ahoz nahiz idatziz (narrazioak, azalpenak--ahozko aurkezpenak, laburpen idatziak, galderei erantzutea..., argudioak, definizio-deskribapenak...).

Literatura-testuen ulermen partekatua, testu horiekin disfrutatzea eta euren ondare- eta kultura-balioaren inguruan gogoeta egitea ere gomendatzen da.

*Euskara eta gaztelania arloak garatzeko eta ebaluatzeko zenbait xehetasun: [LH](#) eta [DBH](#).

Matematikarako kompetentzia, lehen hezkuntzan, arlo honen berezko tresnen eta pentsamenduaren erabileratik landuko eta baloratuko da. Problemen ebazpena oso lan-esparru egokia da. Bertan, problema ebazteko jarraituko den prozeduraren formulazioa zein egindako operazioen eta kalkuluaren emaitza landu ahal izango dira. Grafiko eta irudi soilen irudikapena eta interpretazioa ere funtsezko erreferentzia izango dira.

Bigarren hezkuntzan, matematikarako kompetentzia arlo honetako tresna propioak eta pentsamendua erabiliz landuko eta baloratuko da, eguneroko bizitzatik eta beste zientzia batzuetatik ateratako problemak planteatzeko eta ebazteko kalkuluak eta balioespenak eginez. Problema ebaztea oso lan-esparru egokia da. Bertan, prozedura formulatzea eta ebazpen-prozesuaren justifikazioa landu ahal izango dira egoera berriei aplikatuz. Baliabide grafikoak eta irudiak sortzea eta interpretatzea funtsezko erreferentzia izango da, eguneroko bizitzako egoerei buruzko informazioa ulertzeko, baloratzeko eta produzitzeko, eta emaitzak eta ondorioak modu koherentean aurkezteko. Halaber garrantzitsua da inguratzen gaituen mundu fisikoa analizatzea eta ulertzea forma geometrikoen ezagutzaren bitartez (elementuak, erlazioak eta propietateak).

Zientziarako kompetentzia jakintzagai zientifikoaren oinarrizko ikaskuntzekin lotuta dago. Horrek esan nahi du lehenetsunez garatu nahi diren prozedurak eta trebetasunak hautatu behar direla, zientifikoki kompetente diren pertsonak prestatzeko. Hain zuzen ere, Zientziarako kompetentziaren definizioak eta haren osagaien banakapenak oinarrizko ezagutzak hautatzeko, irakasteko eta ebaluatzeko irizpideak ematen dizkigu.

Zentzu horretan, mundu naturalari buruzko oinarrizko azalpenak egiteko ezinbestekoak diren kontzeptu eta teoria zientifikoak hautatu behar ditugu (zientziarako kompetentziaren zientifikoaren lehen eta bigarren osagaiak, zientzien oinarrizko kontzeptuen ulermena eta errealitate naturala deskribatu eta azaltzea).

Era berean, Zientziarako kompetentziaren zientifikoaren osagaietatik hirugarrenak adierazten digu sustatu egin behar dela arazo-egoeren tratamenduan dokumentazio- eta esperimendu-ikerketak egitearekin lotutako prozedura zientifikoaren ikaskuntza. Ikasgelan ikerketa-jarduera esperimentalak egitea, lagunduta, metodologia zientifikoaren prozedurak ikastea da. Ikertzeko, zenbait prozedura zientifiko erabili behar dira. Ikerketa-jarduerak prozeduren ikaskuntza holistikoa edo integratua dakarte. Ikasleek, lehenengo etapetatik hasita, ikerketa gidatuak egin behar dituzte, eta horietan jarduerak zientifikoaren oinarrizko prozedurak ikasiko dituzte.

Zientziarako kompetentziaren laugarren dimentsioak mundu naturalari eta giza jarduerak mundu horretan sortzen dituen aldaketei buruzko erabakiak modu arduratsu, autonomo eta kritikoa hartzeari heltzen dio. Horrek esan nahi du jarrera positibo batzuk garatu izana eta argudiatzen ikasi izana, gai bati buruz oinarrizkoak ideia bat eratzen laguntzen diguten eta erabakiak

hartzera garamatzaten oinarriak eta irizpideak emateko modu gisa.

Nolanahi ere, eduki horiek arazo-egoeren inguruan garatu behar dira (egoera sozialak eta/edo pertsonalak), eta egoera horiek ikasleei zuzeneko motibazioa eman behar diete egoera horiek tratatzeko eta konpontzeko.

Lehen hezkuntzan, ikasleek mundua behaketaren eta esplorazioaren bidez ulertzeko duten jakin-minaz baliatzen da Naturaren Zientzien arloa. Sistema eta fenomeno naturalak ezagutu eta interpretatu beharko dira, baita aplikazio zientifiko eta teknologiko azpimarragarriak ere. Ikasleek lan egin ahal izango duten ahozko testuen zein testu idatzien bidez, egoerak proposatuz giza jarduerak eragiten dituen aldaketak kontuan hartuz erabakiak modu arduratsuan hartzea baloratuko da. Ikerketa txiki batzuk egingo dira eta zientzia-jardueraren eragina aztertu eta garatuko dira. Azkenik, eta egungo egoera kontuan hartuz, ikasleek beraiek emandako edo proposatutako baliabide digitalak baloratu eta erabiliko dira.

Bigarren hezkuntzan, Biologia eta Geologian, Fisika eta Kimikan, Kultura Zientifikoan eta Lan Jarduerari Aplikatutako Zientzietan garatzen den zientziarako konpetentzia. Ikasgai horien pentsamendu zientifiko eta metodo zientifiko bereizgarria erabiliz landuko da, eguneroko bizitzatik eta beste zientzia batzuetatik ateratako arazoak planteatzeko eta konpontzeko. Ikasleek lan egin ahal izango duten ikus-entzunezko testuen, ahozko testuen zein testu idatzien bidez, egoerak proposatuta giza jarduerak eragiten dituen aldaketak kontuan hartuz erabaki arduratsuak hartzea baloratuko da. COVID 19aren pandemiak eragindako testuinguruan, sortzen ari den egoeraren ezagutza zientifikoari lotutako lanak egin ahal izango dira. Hipotesiak egitean, datuak biltzean, emaitzak eta ondorioak ateratzean problema eta ikerketa koherenteak jorratuko dira, haiek baloratu eta komunikatu ahal izateko. Mezu zientifikoak sortu beharko dira modu zehatzean komunikatzeko helburuarekin hizkuntza eta notazio- eta ordezkari-sistemak zuzen erabiliz. Hainbat iturri erabiliz, jarrera aktiboa erakutsiz eta interpretazio kritikoa eginez, gai zientifikoei buruzko informazioa eskuratzea eskatu eta baloratuko da.

Lehenetsi beharreko ikaskuntzak planteatu ondoren, bigarren erabakiak ebaluazioa egiteko moduarekin du zerikusia. Lehenik eta behin, kontuan hartu behar da ebaluazio jarraituan ikasleek egiten dituzten lanen eta haien ikaskuntza-prozesuaren ebidentziak jaso behar direla. Bigarrenik, komeni da ebidentzia horiek tresna jakin batzuen bidez jasotzea, zer irizpideren arabera ebaluatuko diren zehaztuz. Eta hirugarrena, eta garrantzitsuena, aurkezten dugun atazak egoera horretan egin ahal izateko ezaugarri jakin batzuk izatea da.

Proposamena da ikasleei proposatzea ikerketa-lan bat edo erronka bat egin dezatela, ekoizpen bat sortzeko edo arazo-egoerari irtenbidea emateko.

Nola eraiki ikerketa-lana? Faseak honako hauek izango lirateke:

1: Arazo- edo erronka-egoera bat aurkeztea, ikasleengandik gertu dagoen testuinguru batean,

motibazio gisa. Hori guztia etxean egiteko baldintzak kontuan hartuta. Une honetan oso hurbileko gaia koronabirusa bera da.

2. Ikerketako galdera argi eta labur zentratzea. Zehaztu zer ataza edo erronka egingo den eta zer ekoizpen espero den, zer epetan eta zer irizpideren arabera ebaluatuko den.

3. Ikerketa gidatu bat proposatzea, esperimentalak edo dokumentalak izan, eta beharrezko orientabideak eta estekak ematea. Metodo zientifikoarekin lan egin behar den tarteko jarduerak planteatzea (hipotesiak formulatzea, aldagaiak kontrolatzea, diseinu-plana, etab.)

4. Ikasleek amaierako produktu zehatz bat egin behar dute ikerketa honen emaitzekin, txosten bat lan pertsonalaren ebidentziekin batera: esperimentu baten emaitzak, benetako datuekin egindako lan bat, kontzeptu-mapak, argazkiekin osatutako lanak, kasuen analisia, iritzi-artikuluak, etab.

5. Sakontzeko edo aplikatzeko gai batzuk planteatzea.

Edozein ikerketa-lanaren zailtasuna graduatu egin daiteke irakasleek emandako laguntzaren bidez (laguntza-orrien bidez, jarraitu beharreko prozedurari buruzko iradokizunak emanez, etab.).

Jakintzagai zientifikoak [ebaluatzeko ideiak](#), bai lehen hezkuntzarako, bai bigarren hezkuntzarako (gaztelaniaz).

Konpetentzia sozial eta zibikoa, lehen hezkuntzan, garatzeko eta baloratzeko, bizi garen gizartearen eta bere antolakuntzaren ezagutzaren adierazpena ingurune hurbilenetik hartuko da kontuan, giza ekintzak planteatzen dituen arazoekin loturik positiboki jarduteko ahalmenaz jabetuz. Atal honetan bizitzen ari garen ezohiko egoera testuinguruan jar dezakegu eta horri lotutako proiektu motaren bat egin dezakegu.

Giza Eskubideak erreferente unibertsal gisa erabiliz, zailtasunak modu positiboan konpontzeko behar den konpromisoa eta jarrera solidarioa azpimarratu ahal izango ditugu.

Bigarren hezkuntzan, Historia eta Geografia, Ekonomia, ekintzailatza- eta enpresa-jardueran hastea, Balio etiko, Kultura klasiko eta Filosofiaren bidez garatutako **konpetentzia sozial eta zibikoaren** lana eta balorazioa finkatzeko, euskal gizarteko kideak bereizten dituzten ezaugarri kultural eta historikoen ezagutza hartuko da kontuan. Horretarako, euren ingurune fisikoa eta honen eragina bereizten duten oinarriko elementuak identifikatuko dira, eta gertatzen diren gizarte eta ingurumeneko arazoekiko sentsibilitatea erakutsiko da.

Funtsezkotzat jotzen da ere hurbilen dagoen esparrutik hasi eta mundu zabalerraino gertakari historiko garrantzitsuak identifikatzea, denboran eta espazioan jarrera kritikorekin kokatuz.

Halaber, antolakuntza-egiturak eta gizartearen funtzionamendua ezagutzea ere funtsezkoa dela pentsatzen da.

Ekonomia-jardueraren oinarriak, terminologia eta oinarrizko magnitudeak eta hauek garrantzi txiki eta handiko eguneroko egoeratan duten eragina landuko dira, jarrera ekintzaile bat indartuz eta norberaren zein besteen konturako lan-jarduerari lotutako kasuak identifikatuz.

Egun dauden arazoek ezagutzan sakonduko da, gogoeta sustatuz, baita, hala badagokio, arazo horiek hobetzeko ekimenetan parte-hartzea ere.

Dimentsio morala landuko da banako diferentziak, pribatutasun-espazioa eta norberaren eta besteen ikuspegi doituak errespetatzeko.

Halaber, kultura klasikoaren dimentsioa landuko da, gertakari geografiko, historiko, sozial, politiko eta artistiko nagusiak ezagutzeko eta haiek gure kulturaren izan duten eragina balioetsiz.

Tresna intelektualak eta epistemologikoak erabili eta balioetsiko dira filosofiaren baliabide espezifikoen bitartez, eguneroko egoerei ikuspegi kritiko-burutsutik ekiteko.

Datuak biltzeko eta komunikaziorako, Giza Eskubideak babesteko gaitasunak eta estrategiak erakutsi beharko dira, eta norberaren eta besteen ondarea baloratu eta errespetatu.

Konpetentzia artistikoak eta mugimenduari lotuak, lehen hezkuntzan, funtsezko erreferenteak izan behar dute konfinamendu-garai honetan ekintza ludikoak, sormenezkoak eta fisikoak egiteko.

Mota askotako adierazpen artistikoak sortzea eta baloratzea, eta elikadurari eta ariketa fisikoari lotutako ekintza osasuntsuen jarraipena hiruhileko honetan lan egiteko funtsezko erreferentziak izango dira.

Bigarren hezkuntzan, **Arterako konpetentzia**, hezkuntza plastikoaren, bisualaren eta ikus-entzunezkoaren bidez garatua; musika, arte eszenikoak eta dantza funtsezko erreferenteak izan beharko dute konfinamendu-garaian jardura ludikoak eta sormenezkoak gauzatzeko, hizkuntza artistikoen teknika, baliabide eta konbentzio nagusien inguruan nahikoa ezagutza eta kontrola erakutsiz.

Ideien, sentimenduen eta bizipenen adierazpena eta komunikazioa landu eta baloratuko dira, arteak eta kultura ezagutzen, erabiltzen eta haietaz gozaten laguntzeko arte-ondarearen adierazpenak errespetatuz eta baloratuz.

Arte-hizkuntzen eta ezagutzaren beste esparru batzuen arteko erlazioak ezagutuko dira, baita ikus-entzunezko eta komunikazioko hedabideekin ere. Produktu artistiko propioak landu eta baloratu, baita proiektu artistiko bat gauzatzeko eta bertan parte hartzeko prozesuak ere.

Gorputz Hezkuntzaren bidez landutako **mugimenezko kompetentziak**, une berezi honetan, nutrizioaren eta ariketa fisikoaren inguruan ohitura osasuntsuak jarraitzeko balioko du. Ohitura horiek funtsezko erreferentziak izango dira hiruhileko honetan egingo den lanerako.

Jarduera fisikoak modu autonomoan planifikatzea, antolatzea eta praktikatzea landu eta baloratuko da.

Teknologiaren, eta informazioaren eta komunikazioaren teknologien bidez garatutako **teknologiarako kompetentzia**, hiruhileko honetan, inguruneko egoeren hobekuntzaren aurrean ekintzailatza lagunduko duten problema teknologikoak hautematean eta ebaztean oinarrituko da.

Esparru teknologikoko objektuen eta sistemen funtzionamendua ulertu beharko da eta haiek erabiltzeko eta kontrolatzeko modu egokiena erakutsi. Mezuak sortu beharko dira, hizkuntza eta notazio- eta ordezkartza-sistemak zuzen erabiliz, modu zehatzean komunikatzeko. Segurtasuneko eta ergonomiako arauak hartuko dira kontuan.

Azkenik, eta egungo egoera kontuan hartuz, ikasleek beraiek emandako edo garatutako baliabide digitalak erabiltzea baloratu eta landuko da.